

۱۸۰۸۹۱

پژوهش روزگار

انسجام در شعر معاصر

مکرم الهدی دهرامی

عضو هیئت علمی دانشگاه سیوفت

نشر روزگار

سرشناسه: دهرامی، مهدی، ۱۳۶۱ -
 عنوان و نام پدیدآور: انسجام در شعر معاصر / مهدی دهرامی.
 مشخصات نشر: تهران: نشر روزگار، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری: ۲۵۶ ص.
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۷۴-۶۳۱-۵
 وضعیت فهرست نویسی: قیفا
 یادداشت: بالای عنوان: پژوهش روزگار.
 عنوان دیگر: پژوهش روزگار.
 موضوع: شعر فارسی -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد
 موضوع: Persian poetry -- ۲۰th century -- History and criticism
 موضوع: انسجام (زیان‌شناسی)
 موضوع: (Cohesion) (Linguistics)
 رده بندی کنگره: ۳۹۵ / الف ۱۸ / ۱۳۲۸
 رده بندی دیویی: ۸۱۴ / ۶۰۹
 شماره کتابشناسی ملی: ۰۴۴۲۰۴

- نام کتاب: انسجام در شعر معاصر
- مؤلف: دکتر مهدی دهرامی
- ناشر: انتشارات روزگار
- طراح جلد: پریسا عزیزی
- ویراستار: دکتر علی اکبر کالی نهاد
- چاپ اول: ۱۳۹۵
- شمارگان: ۱۰۰۰
- قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان
- چاپ و صحافی: روزگار
- شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۷۴-۶۳۱-۵
- نشانی دفتر و فروشگاه: خ انقلاب - جنب شهدای ژاندارمری
- مرکز خرید دانشگاه - طبقه زیر همکف - پلاک ۱
- تلفن: ۰۹۱۲۲۰۳۷۳۵۴ - ۶۶۹۵۸۱۴۰

rozegar.no@gmail.com / Nashreroozegar.com

فهرست :

۷	پیش‌گفتار.....
۹	فصل اول.....
۹	مقدمه و طرح مباحث کتاب.....
۱۰	مقدمه.....
۱۲	تاریخچهٔ مبحث انسجام در غرب.....
۲۳	انسجام در متن ادبی و علم.....
۲۵	نگاهی به انسجام در شعر فارسی.....
۳۷	انسجام در نگاه نیما.....
۴۱	عناصر مؤثر در انسجام شعر.....
۴۷	فصل دوم.....
۴۷	عناصر معنوی و انسجام.....
۵۰	تجربهٔ شعری.....
۵۵	تجربه و انسجام شعر.....
۵۷	تجربیات واحد.....
۶۰	تجربیات یکسان.....
۶۷	عاطفهٔ واحد.....
۶۹	عاطفه و انسجام.....
۷۵	تناسب عاطفه با عناصر دیگر شعر.....
۷۹	اندیشه و انسجام.....
۸۲	چگونگی درج اندیشه در شعر.....

۹۴.....	تناسب اندیشه با عناصر دیگر شعر.....
۱۰۰.....	استمرار اندیشه.....
۱۰۸.....	لحن و انسجام.....
۱۰۹.....	لحن‌های مختلف در یک شعر.....
۱۱۰.....	تنوع لحن در یک شعر.....
۱۱۵.....	تغییر لحن در یک شعر.....
۱۱۸.....	تناسب لحن و عناصر دیگر شعر.....
۱۲۵.....	فصل سوم.....
۱۲۵.....	عناصر زبانی و انسجام.....
۱۲۹.....	انواع انسجام بانی.....
۱۳۰.....	مقوله‌های دستوری.....
۱۳۵.....	تناسب.....
۱۳۹.....	فضاسازی‌های زبانی.....
۱۵۹.....	تکرار.....
۱۶۳.....	تقابل.....
۱۶۹.....	فصل چهارم.....
۱۶۹.....	عناصر تصویری و انسجام.....
۱۷۱.....	هماهنگی و تناسب تصویر با عناصر دیگر شعر.....
۱۷۱.....	تصاویر جزئی و حرکت تصویر.....
۱۷۳.....	حرکت در میان تصاویر متنوع.....
۱۷۸.....	حرکت در تصاویر واحد.....
۱۷۹.....	حرکت در تصاویر تلفیقی.....
۱۸۰.....	تصاویر جزئی و ثابت.....
۱۸۴.....	وصف فضای واحد.....
۱۸۵.....	توصیف و انسجام.....

۱۹۴.....	نماد اندام وار و ساختمانند
۲۰۵.....	فصل پنجم.....
۲۰۵.....	عناصر موسیقایی و انسجام.....
۲۰۸.....	تعامل زبان و موسیقی.....
۲۱۰.....	تناسب موسیقی با معنا و مفهوم.....
۲۱۵.....	تناسب موسیقی و فضای شعر.....
۲۱۹.....	فصل ششم.....
۲۱۹.....	عناصر روایی و انسجام.....
۲۲۳.....	روایت.....
۲۲۵.....	روایت در شاه معاصر.....
۲۳۲.....	انسجام زمانی در روایت.....
۲۳۸.....	گفتگو.....
۲۴۰.....	موضوع محوری در گفتگو.....
۲۴۲.....	وصف در گفتگو.....
۲۴۳.....	فعل های گفتگو.....
۲۴۶.....	منابع و مآخذ.....

پیش‌گفتار

تحولاتی که در سده اخیر در حوزه شعر به وجود آمده، آن‌قدر عمیق است که نمی‌توان تنها براساس زندگی و سبک شاعران و به شیوه تاریخ ادبیات، شعر معاصر را مورد بررسی قرار داد. این تغییرات به حدی است که حتی بررسی یک رویکرد نیز در جریان‌های شعر معاصر با فراز و فرودهایی همراه است؛ برخی شاعران به نماد‌گرایی دارند و برخی اکاهان. از آن‌گريزان هستند، برخی به سمت کاربرد کلمات و اصطلاحات روزمره در شعر می‌روند و برخی عنایتی به آن ندارند و برخی نیز سعی می‌کنند تا جای ممکن قواعد دستوری را نیز در هم شکنند و به عمد معنا را دورتر و دورتر و گاه گم نمایند. از همین روی نوع بررسی‌ای است که بتواند با قاعده‌هایی یکسان و فراگیر به بررسی همه اشعار معاصر بپردازد و با حق مجبور است نگاه خود را به جریان‌های خاصی معطوف نماید که از یکسو و به اشتراک با آنها موجود بوده و از سوی دیگر متناسب با موضوع تحقیق او باشد.

این دوره نه تنها در زبان، تصویر، نوع نگاه شاعر، شیوه بیان، فضا، تنوع محتوایی، موسیقی و عناصر دیگر با اشعار سنتی تفاوت دارد، بلکه از حیث ساختار و تناسب و ارتباط میان عناصر شعر نیز متفاوت با بسیاری از اشعار دوران قبل از خود است. معنا و مفهوم شعر نو برپایه بیت و مصرع نیست، بلکه هر سطر و بند با افزودن بخشی از معنا به شعر، آن را به سطرها و بندهای دیگر انتقال می‌دهد. این ریزگم شعر نو در بسیاری از جریان‌های شعری یکی از ویژگی‌های مهم و بنیادی آن محسوب می‌شود.

سال‌ها پیش و در دوران دانشجویی، موضوع کتاب پیش رو را به عنوان تحقیق دانشجویی برگزیدم و در حد وسع علمی خویش تحقیق را به سرانجام رساندم. اکنون چندسال بعد از آن، با تغییرات اندکی که در آن ایجاد شده به مرحله انتشار رسیده است. در این کتاب با تفکیک عناصر شعر و دسته‌بندی آنها سعی شده است چارچوبی برای بررسی انسجام ارائه شود. همه عناصر شعری به پنج دسته عناصر معنوی، تصویری، زبانی، موسیقایی و روایی تقسیم و در هر فصل یکی از آنها مورد بحث واقع شده است.

در زمینه پژوهش در شعر معاصر، محققان بزرگ و نام‌آوری گام نهاده‌اند و نویسنده این سطور آگاه است که کار او در برابر تحقیقات دیگران، مثال قطره‌ای در برابر دریاست. چشم صاحب‌نظران به یقین کاستی‌ها و نارسایی‌های فراوانی در این تحقیق خواهد دید؛ امیدوارم خوانندگان به این نواقص بی‌توجه نبوده و با گوشزد کردن به مؤلف، راه را برای اصلاح این کتاب فراهم آورند.

در پایان، جای آن است که از همه دوستانی که با راهنمایی‌ها، تشویق‌ها و در اختیارنهادن تجربیات خود در نگارش این کتاب یاریگر این جانب بوده‌اند، قدردانی کنم: *گزر دستت ب‌نیاید با زبانت قدر دان / لطف و نیکی نرد درویش و غنی بی‌مزد نیست*

مهدی دهرامی

گراش - ۱۳۹۵